

**WE ZIJN ER NOG
NIET HELEMAAL!**

Jaarplan 2018

Stichting Belmonte Arboretum

Inleiding

Het Belmonte Arboretum komt steeds meer op eigen benen te staan. Maar ondanks de visie om de exploitatie op een zeer laag kostenniveau in te zetten, het beheer maximaal efficiënt te organiseren en te werken met een groep enthousiaste en ingewerkte vrijwilligers blijkt het nog niet mogelijk om de kosten en baten met elkaar in overeenstemming te brengen. Voor 2018 zal het dan ook de hoogste prioriteit zijn om te zorgen voor een duurzame financiering waarbij kosten van onderhoud en investeringen in evenwicht zijn met de opbrengsten uit structurele subsidies, sponsoring, giften projectgelden en de exploitatie van het Koetshuis. Alleen als wij hierin slagen zullen we in staat zijn om de toekomst van Belmonte Arboretum als collectietuin, ontmoetingsplek en stadspark te waarborgen.

In 2017 kwam de exploitatie van het Koetshuis flink opgang. Vooral in het voorjaar en de zomerperiode – wanneer de tuin er schitterend bijligt – blijkt Belmonte Arboretum populair. Voor 2018 verwachten we zeker nog verdere groei: de mogelijkheid om in de tuin en het Koetshuis iets te vieren, een cursus te organiseren of een bijeenkomst te houden, verspreidt zich via mond-op-mond 'reclame' als een lopend vuurtje.

In 2018 zal de rol van vrijwilligers nog meer dan tot nu toe cruciaal worden. Niet alleen bij het onderhouden van de tuin maar met name ook bij het begeleiden van het toenemend aantal horeca-activiteiten in het Koetshuis. Het uitbreiden van de groep vrijwilligers is voor komend jaar een prioriteit! In 2017 werd door cliënten van de zorgorganisatie Zideris ook bij deze taken al een substantiële rol opgenomen. Met Zideris is afgesproken om de plezierige samenwerking in 2018 verder uit te bouwen.

Tot slot verheugen wij ons op de komst van de 11^e editie van Beelden op de Berg komende zomer – een evenement waarbij natuur en cultuur elkaar in het Belmonte Arboretum ontmoeten.

2018 zal opnieuw een jaar zijn waarin veel te gebeuren staat – een jaar waarin we ons tot het uiterste zullen inspannen om onze prachtige tuin verder te laten groeien en bloeien en het Belmonte Arboretum nog meer de plaats gaat innemen van het stadspark van Wageningen én de collectietuin met al haar rijkdommen.

Dedde Smid
directeur

Bestuursstructuur

Bij het doorgroeien naar een professionele organisatie droegen de leden van de Raad van Toezicht (RvT) eind 2017 hun bestuurstaken over aan de nieuwe leden, elk heeft naast bestuurlijke ervaring ook een specialistische 'inbreng'. Vier functies zijn op dit moment reeds ingevuld: Lucas Noldus (voorzitter), Theo van Hintum, Derk Hoek en Peter Oude Ophuis. In 2018 zal de Raad nog worden aangevuld met een bestuurder met ervaring op het terrein van media en communicatie. Evenals in 2017 komt de RvT in 2018 vier keer samen, elke vergadering start met een korte informatieve wandeling door de tuin.

In 2018 zal ook de Raad van Advies (RvA) verder vorm moeten krijgen. Leden van de RvA hebben een specifieke expertise die voor de bedrijfsvoering van het Belmonte Arboretum van belang is zoals op het gebied van landschapsbeheer, fiscaliteit, horeca, ... De RvA gaat 1 à 2 keer per jaar bijeenkomen en adviseert gevraagd en ongevraagd de RvT en/of de directeur.

Financiële situatie

Door een omvangrijke eenmalige gift in mei 2017 ging de liquiditeit van de Stichting Belmonte Arboretum (SBA) weliswaar omhoog maar desondanks blijft de structurele financiering te beperkt. Het ontbreekt ons daardoor aan de middelen om een stabiel onderhoud van de tuin en haar collecties te kunnen garanderen.

Hét speerpunt in 2018 is het versterken van de financiële positie van de Stichting – dit zal opnieuw veel energie, overleg en overtuigingskracht vragen van zowel de leden van de RvT als van de directeur-bestuurder.

Actiepunten:

- De gemeente Wageningen subsidieert op zeer bescheiden wijze de SBA. In 2018 willen we de meerwaarde van het Belmonte Arboretum als Stadspark van Wageningen verder proberen aan te tonen. Eind 2017 zijn de politieke partijen hierover geïnformeerd, in 2018 zal overleg met de gemeente worden gecontinueerd. We beogen meerjarenafspraken af te sluiten over een realistische verhoging van de structurele bijdrage die een substantieel deel van de onderhoudskosten van het Belmonte Arboretum dekt.
- Het werven van donateurs wordt voortgezet in samenwerking met het Universitair Fonds Wageningen (UWF). Het Belmonte Arboretum is in het UWF als 'fonds op naam' opgenomen.
- Het verkrijgen van jaarlijkse sponsoring van het lokale en regionale bedrijfsleven blijft een speerpunt waarvoor de leden van de RvT en de directeur-bestuurder zich in 2018 actief zullen inzetten. Tegenover financiële of materiële bijdragen staat als tegenprestatie naamsvermelding, gereduceerde huur bij evenementen, gratis rondleidingen, ...
- De exploitatie van het Koetshuis genereert inkomsten door verhuur, horeca-activiteiten en logistieke ondersteuning bij evenementen. Randvoorwaarde bij het (laten) organiseren van evenementen is dat het niet mag leiden tot schade aan de tuin, dat er geen overlast mag zijn voor de omgeving en dat de evenementen 'passend' moeten zijn voor een tuin als het Belmonte Arboretum.

Ook in 2018 blijven deze randvoorwaarden de leidraad bij de exploitatie van het Koetshuis. Het aantal evenementen nam in 2017 fors toe, de opbrengsten eveneens. Het organiseren

en begeleiden van deze activiteiten wordt een steeds groter knelpunt. Ondanks een wervingscampagne blijft het aantal beschikbare vrijwilligers onvoldoende. In 2018 zal daarom mogelijk moeten worden overgegaan tot het inzetten van betaald personeel ten koste van de financiële opbrengsten.

Collecties

Het Belmonte Arboretum dankt zijn bekendheid vooral aan de aanwezigheid van haar bijzondere collecties heesters en bomen.

De in 2016 begonnen herplanting van de rozencollectie werd in 2017 voltooid en via projectfinanciering kon een pergolasysteem voor de klimrozen worden gerealiseerd. De volgende stap die in 2018 gezet wordt, is het complementeren van de historische rozencollectie in samenwerking met Piet Bakker van de Nederlandse Rozen Vereniging.

In 2018 wordt samen met de Nederlandse Rododendron Vereniging verder gewerkt aan een gestage uitbreiding van de rododendroncollectie. Een omvangrijk beregeningssysteem voor de rododendrons vond eind 2017 zijn voltooiing, afhankelijk van de beschikbare middelen zal uitbreiding naar het plantvak met de hydrangea's plaatsvinden. Een en ander resulteert in een aanzienlijke arbeidsbesparing gedurende droge periodes, met de tijd die hierdoor vrijkomt kan het hoog noodzakelijke onderhoud van andere locaties in de tuin worden uitgebreid.

Momenteel is de tuin op z'n mooist in het voorjaar wanneer de rododendrons en de rozen bloeien. Het streven is om ook gedurende de zomer en het najaar meer bloeiende bomen en heesters te kunnen tonen. In samenwerking met kunstenaars die deelnemen aan de 11^e editie van Beelden op de Berg (voorjaar en zomer van 2018) wordt gekeken of een 'blijvend' kunstproject met wat later in het seizoen bloeiende vaste planten en struiken, realiseerbaar is.

Het onderhoud aan de collecties zal blijvend aandacht vragen, waarbij verjonging, vernieuwing en waar mogelijk en zinvol, uitbreiding aan de orde is. Daarbij spelen de regels opgesteld door de Stichting Nationale Plantencollectie (SNP) een belangrijke rol. Het Belmonte Arboretum is na de evaluatie in 2016 opnieuw erkend als 'geregistreerd museum'. De aanbevelingen die naar aanleiding van de evaluatie werden geformuleerd, zullen ook in 2018 zoveel mogelijk worden geïmplementeerd in het jaarlijkse onderhoudsplan van de tuin.

Samenwerking en uitwisseling met binnenlandse en buitenlandse botanische tuinen nam in 2017 verder toe. Dit verrijkt onze expertise en draagt bij tot verdere professionalisering van het collectiebeheer. Het uitwisselen van genetische bronnen en het hieraan gekoppelde eigenaarsrecht is echter gebonden aan complexe internationale wetgeving vastgelegd in het zogenaamde NAGOYA-protocol. De praktische consequenties van het protocol voor de praktijk van uitwisselen van genetisch materiaal zijn nog niet altijd duidelijk, verduidelijking hiervan zal in 2018 de nodige inzet vragen.

Communicatie, Publiciteit en Educatie

De website van de Stichting Belmonte Arboretum werd in 2017 geheel gereviseerd en een Engelstalige versie werd toegevoegd. Via de website willen we meer dan voorheen gebruik maken van 'free publicity'. Het actueel houden van de website is een essentiële taak voor het Belmonte

Arboretum, maar ook het geregeld publiceren van een elektronische nieuwsbrief en het actief zijn via sociale media zal komend jaar van de grond moeten komen – het in 2017 opgestelde communicatieplan geeft hiervoor de richting aan. Hoewel dit voor 2018 een speerpunt van de eerste orde is, blijft het een enorm knelpunt door het gebrek aan beschikbare middelen. We kunnen niet anders dan blijven zoeken naar een deskundig en enthousiast persoon die op vrijwillige basis deze taak wil en kan opnemen.

Educatie heeft sinds de oprichting van het Belmonte Arboretum in 1951 steeds een belangrijke rol gespeeld. Tegenwoordig ligt bij educatie het accent vooral op bezoekers en groepen die geïnteresseerd zijn in de aanwezige collecties en hun botanische en/of ecologische betekenis. In 2017 zijn in samenwerking met de andere 24 botanische tuinen in Nederland een groot aantal smartphone-applicaties ontwikkeld die op speelse en eigentijdse wijze 'chatten' met de bezoeker over boeiende eigenschappen van een bepaalde boom of heester, in 2018 wordt hieraan verder gewerkt.

De tuin van Belmonte kent vele aspecten die interessant zijn voor verschillende doelgroepen. In de mate van het mogelijke zal in 2018 een aantal thematische wandelingen worden georganiseerd. Deze activiteiten worden begeleid door de collectiebeheerder of de directeur, aanvullend kan ook een beroep worden gedaan op ervaren rondleiders van bv het IVN. Deze zetten zich in op vrijwillige basis.

De Stichting Beelden op de Berg werkt in samenwerking met het Belmonte Arboretum aan haar 11^e editie van deze openluchtexpositie. Deze manifestatie heeft van juni tot september 2018 plaats en staat dit jaar in het teken van 100 jaar Wageningen University & Research. De voorbereidingen startten najaar 2017. Beelden op de Berg heeft een culturele en educatieve meerwaarde voor de bezoekers van het arboretum.

Projecten

Het aantal geplande projecten voor 2018 is ten gevolge van de beperkte middelen beperkt. Structurele subsidies en de inkomsten uit de evenementen van het Koetshuis worden ingezet voor de vaste kosten van personeel en onderhoud. Projecten kunnen alleen uitgevoerd worden indien er additionele middelen voor beschikbaar zijn. Voor 2018 zijn we o.a. op zoek naar financiële ondersteuning vanuit de provincie:

- Uitbreiden van het moerasgedeelte aan weerszijden van het wandelpad in de Noord-Oosthoek met de aanleg van een knuppelpad er tussen dat droge voeten garandeert voor de wandelaar.
- Uitbaggeren en vergroten van de vijver waardoor een geschikte biotoop wordt verkregen voor herintroductie van de Kamsalamander. Samenwerking en medewerking wordt voorzien met RAVON (Reptielen, Amfibieën, Vissen Onderzoek Nederland) en de Stichting Geldersch Landschap en Kastelen.
- In samenwerking met de Stichting Beelden op de Berg wordt gekeken of een voor deze expositie te bouwen ontvangstruimte aansluitend op de bestaande loods, een permanent karakter kan krijgen en na september 2018 in gebruik kan worden genomen als loods voor machines, gereedschap en materialen. Hierdoor zou de huidige loods geëxploiteerd kunnen worden voor extra evenementen in het Koetshuis.

Onderhoud

In 2017 werd een beheersplan voor de tuin opgemaakt met de focus op een planmatige aanpak. Dit wordt in 2018 verder aangehouden waarbij een duurzame wijze van onderhoud prioritair is. Een van de zaken die zal worden uitgevoerd met het oog op de veiligheid van het bezoekende publiek is een algemene VTA-boomcontrole (Visual Tree Assessment). Voor het onderhoud van de tuin kunnen we ook in 2018 een beroep doen op een 25-tal vrijwilligers – hun werkzaamheden worden aangestuurd door de hovenier. Ook de cliënten van Zorgorganisatie Zideris hebben in 2018 in eigen plek bij de onderhoudsactiviteiten in de tuin.

Vorig jaar werd eveneens een onderhoudsplan opgemaakt voor het Koetshuis. De meest urgente zaken zijn in 2018 aan de beurt. Zo zijn we bv. dringend op zoek naar financiële middelen om het buitenwerk van het Koetshuis te laten schilderen.

Vrijwilligers

Onze vrijwilligers vertegenwoordigen een enorm potentieel. Zij zijn niet alleen zeer welkome krachten, ze zijn ook de ambassadeurs van het arboretum.

Het grootste deel van de vrijwilligersgroep engageert zich voor tuinonderhoud, daarnaast zet een aantal mensen zich in bij de begeleiding van de (horeca)evenementen die plaatsvinden in het Koetshuis en in de tuin en tenslotte mogen we ons gelukkig prijzen met een groep die op allerlei vlak hand-en-spandiensten verricht. Het streven blijft steeds om bij het samenstellen van takenpakketten een beroep te doen op ieders individuele kwaliteiten.

In 2018 willen we de groep vrijwilligers nog uitbreiden: een 5-tal vrijwilligers voor het onderhoud in de tuin (met name in de Zuid-Westhoek en rond de entree) en een 10-tal vrijwilligers die mee wil helpen het toenemend aantal evenementen in het Koetshuis en de tuin te begeleiden (met name in de drukke voorjaars- en zomerperiode). Ten slotte zijn we dringend opzoek naar een medewerker op vrijwillige basis voor communicatieve taken (website, sociale media, nieuwsbrief, ...).

Samenwerking

Het Belmonte Arboretum werkt samen met een groot aantal organisaties, dit leidt niet alleen tot synergie, het draagt ook bij tot grotere bekendheid en het verstevigen van het draagvlak voor het arboretum. In 2018 wordt deze samenwerking verdergezet en op sommige punten concreet uitgebreid.

- Nederlandse Vereniging van Botanische Tuinen: Belmonte Arboretum is een van de 25 erkende botanische tuinen die lid is van de NVBT. De laatste jaren kwamen tal van gezamenlijke projecten van de grond gecoördineerd door de NVBT. In 2017 was er het project Planten van de Toekomst en identificeerde elk tuin haar eigen 'Kroonjuwelen'. In 2018 wordt dit mogelijk voortgezet in een omvangrijk gezamenlijke project Botanic Guardians. Een project dat vergroting van de kennis en het draagvlak voor botanische tuinen nastreeft en dat als ultiem doel het bijdragen aan het behoud van biodiversiteit heeft. Het

Belmonte Arboretum hoopt een belangrijke bijdrage te kunnen leveren aan de uitvoering van dit project.

- Stichting Zideris: cliënten werken mee bij het onderhouden van de tuin en houden de theetuin open op de woensdagmiddag. In 2018 verwachten wij een grotere bijdrage aan het tuinonderhoud, uitbreiding van het aantal uren dat de theetuin open is en bemensing van het winkeltje in het Koetshuis.
- Stichting Geldersch Landschap en Kastelen: samenwerking en concrete financiële investeringen resulteerde in 2017 in de plaatsing van zonnepanelen op het Koetshuis, in 2018 hopen wij op bijdragen voor het vervangen van gereedschap en machines voor het onderhoud van de tuin.
- Wageningen University & Research (m.n. WUF) verzorgt de omvangrijke administratie van onze donateuren, in 2018 hopen wij op een verdere professionalisering hiervan.
- Caters en leveranciers: samenwerking met vooral lokale middenstand levert wederzijdse bekendmaking en sponsoring – voortzetten van dergelijke samenwerking in 2018.
- Nederlandse Rododendron Vereniging, Nederlandse Rozenvereniging, Stichting RAVON, ... Uitwisseling van kennis, ondersteuning van projecten (zowel met financiële middelen als met (vrijwillige) specialistische inzet. De Stichting Belmonte Arboretum stelt daar van haar zijde gunstige condities tegenover voor het gebruik van het Koetshuis voor vergaderingen en bijeenkomsten. In 2018: herinrichting van het moerasperceel, uitdiepen en vergroten van de vijver, advisering rond de verjonging van de rozencollectie.
- Met talrijke individuele specialisten zal ook in 2018 op incidentele basis de samenwerking worden voortgezet. Denk aan het inwinnen van deskundig advies in complexe botanisch-ecologische situaties of het verzorgen van rondleidingen voor specifieke doelgroepen.

Ten slotte

In 2018 hopen we te zullen doorgroeien naar een financieel gezonde organisatie zodat we de duurzame exploitatie die ons voor ogen staat, kunnen realiseren en behouden. Het wordt ongetwijfeld een spannend en druk jaar waarbij wij met elkaar veel van onze energie met enthousiasme zullen steken in de verdere exploitatie van de prachtige tuin die het Belmonte Arboretum is.